

Pārskats par pētījuma īstenošanu

Projekta nosaukums	Medību ietekme uz pelēkā vilka (<i>Canis lupus</i>) populācijas stāvokli Latvijā
Atbalsta saņēmējs	Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"
Projekta iesnieguma numurs	24-00-S0MSF02-000001

1. Projekta īstenošanas laiks

No 2024. gada 1. janvāra līdz 2024. gada 31. oktobrim

2. Informācija par projekta finansējuma apmēru

Medību saimniecības attīstības fonda finansējums (euro)		Līdzfinansējums, euro		Projekta kopējās izmaksas, euro
Piešķirtā summa	49084.50	Paredzētais	-	49084.50
Izlietotā summa	49084.50	Faktiski izlietotais	-	
Atlikums	0.00	Atlikums	-	

3. Īss projekta apraksts

Norādiet informāciju par projekta ieviešanas ģeogrāfisko vietu, mērķiem, gūtajiem rezultātiem un projekta ilgtspēju.

Pētījuma mērķis ir veikt "Pelēkā vilka *Canis lupus* sugas aizsardzība plānā" paredzētos pētniecības pasākumus saistībā ar šo dzīvnieku nozīmi medību saimniecībā un to ierobežotas izmantošanas iespējamību medībās, sniedzot datus, kas izmantojami populācijas stāvokļa novērtēšanā atbilstoši Eiropas Komisijas vadlīnijām par ziņojuma gatavošanu saskaņā ar Eiropas Padomes 1992. gada 21. maija direktīvas 92/43/EEK Par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību 17. panta prasībām, kā arī izpildīt šīs direktīvas 18. panta 2. punkta prasību – pievērst īpašu uzmanību zinātniskajam darbam, kas sekmē pārrobežu sadarbību direktīvā iekļauto sugu izpētē.

Pētījumā analizēti dati no visas Latvijas teritorijā 2023./2024. gada medību sezonā nomedītajiem vilkiem. Izpētes materiāls ievākts un apstrādāts no 227 vilkiem jeb 76% no visiem nomedītajiem.

Atbilstoši izvirzītajiem uzdevumiem, iegūti un analizēti dati par vilku dzimuma-vecuma struktūru, reproduktīvajiem rādītājiem, ģenētisko radniecību, barošanās paradumiem, vilku nodarītajiem postījumiem un helmintofaunu. Tiek turpināts darbs pie sabiedrības attieksmes pētījuma rezultātu analīzes. Sagatavots vebinārs VMD darbiniekiem par vilku nodarīto postījumu gadījumu apsekošanu.

Pētījumā gūtie rezultāti papildina līdzšinējās zināšanas par Latvijas vilku populācijas stāvokli, dodot iespēju izsekot izmaiņām tajā un izvērtēt to iespējamās iemeslus. Iegūtā informācija izmantojama tālākos pētījumos un analīzēs par vilku populāciju un ar to saistītajiem jautājumiem Latvijā, veicina informācijas apmaiņu par populāciju stāvokli starpvalstu līmenī, kā arī ir izmantojama lielākā pieļaujamā vilku nomedīšanas apjoma izvērtēšanā un starptautisko ziņojumu par populācijas stāvokli Latvijā sagatavošanā.

4. Īstenotie pasākumi

Nr. p. k.	Pasākuma nosaukums	Apraksts	Pasākuma rezultāts (piemēram, ietekme uz sabiedrību, radītās materiālās vērtības)	Pasākuma un rezultāta dokumentārs apliecinājums (līgumi, rēķini, līdzfinansējuma izlietojumu apliecinājoši dokumenti u. c. dokumenti, norādot to datumu, numuru, pakalpojuma sniedzēju, preces piegādātāju, pārdevēju, priekšmetu, maksājuma mērķi, summu)
1.	Saglabājot izpēti reprezentativitāti vismaz 40% apmērā ievākt ilkņa sakni no indivīdiem, kas vecāki par gadu, reproduktīvos orgānus no pieaugušām mātītēm, muskuļaudu paraugus DNS analīzēm, parazitoloģiskai pārbaudei un kuņģus barošanās pētījumiem.	2024./2025. gada medību sezonā līdz 15. oktobrim ievākti materiāli no 120 nomedītajiem vilkiem. İlkņa sakne vecuma noteikšanai ievākta no 54 vilkiem, kas vecāki par gadu, un 32 indivīdi identificēti kā par gadu jaunāki dzīvnieki. Reproductīvie orgāni ievākti no 38 vilku mātītēm. Ievākti 120 DNS paraugi, 43 kuņģu paraugi un 51 parazitoloģiskās izpēti paraugs.	Ievākts materiāls tālākām analīzēm un aktuālās informācijas iegūšanai par vilku populācijas stāvokļa rādītājiem.	Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skatīt pievienotajos dokumentos: algu saraksts nr. 2 par 2024. g. februāri; algu saraksts nr. 3 par 2024. g. martu; algu saraksts nr. 7 par 2024. g. jūliju; algu saraksts nr. 8 par 2024. g. augustu; rēķins 294010090R, 31.01.24.; rēķins 801607301, 31.01.24.; rēķins 801617730, 29.02.24.; rēķins 2924070105R, 31.07.24.; rēķins 40028837, 31.07.24.; rēķins 2924080102R, 31.08.24.; rēķins 40034056, 31.08.24.; rēķins 2924090095R, 30.09.24.; rēķins 40040362, 30.09.24.
2.	Materiāla apstrāde un izpēte laboratorijā, nosakot precīzu vecumu un auglību.	Materiāla apstrāde un analīzes vecuma un auglības noteikšanai turpinās.	Tiks iegūti dati 2024./2025. gada medību sezonā nomedīto vilku demogrāfiskajiem un reprodukcijas pētījumiem.	Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skatīt pievienotajos dokumentos: algu saraksts nr. 1 par 2024. g. janvāri; algu saraksts nr. 7 par 2024. g. jūliju; rēķins RNT240135, 31.01.24.; rēķins RNT 240248, 29.02.24.; rēķins RNT241172, 30.09.24.; rēķins 26267, 06.05.24.
3.	DNS analīzes paraugiem no nomedītajiem vilkiem.	No 2023./2024. gada medību sezonā nomedītajiem vilkiem ievākti un analizēti 223 DNS paraugi.	Kopš 2009. gada pavisam izdalītas 277 radniecīgu vilku grupas. Radniecības datu analīzes joprojām uzrāda tipisko vilku baru struktūru un ilgstoši pastāvošas radniecīgu dzīvnieku grupas. Papildinot datu kopu ar pēdējās sezonas datiem, konstatētas divas radnieku grupas, kurām piederīgie indivīdi nomedīti 12 medību sezonu garumā. Lielākajā daļā grupu (66,8%) radniecīgie	Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skatīt pievienotajos dokumentos: algu saraksts nr. 6 par 2024. g. jūniju; algu saraksts nr. 7 par 2024. g. jūliju; algu saraksts nr. 9 par 2024. g. septembri; rēķins ORC/24-108, 14.10.24.

			<p>indivīdi konstatēti tikai vienas līdz četrus medību sezonu garumā.</p> <p>Populācijas ģenētiskie parametri un radniecības rādītāji joprojām uzskatāmi par labiem.</p>	
4.	<p>DNS analīzes paraugiem no postījumu vietām, kur notikuši plēsēju uzbrukumi mājdzīvniekiem.</p>	<p>DNS paraugi no postījumu vietām nodoti laboratorijai un izanalizēti 50 gadījumos.</p>	<p>DNS analīzes apstiprinājušas eksperta vērtējumu 95,7% gadījumu. Iegūta informācija labākai postījumu gadījumu apsekošanas kvalitātes izvērtēšanai un ekspertu zināšanu uzlabošanai.</p>	<p>Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skatīt pievienotajos dokumentos: algu saraksts nr. 6 par 2024. g. jūniju; algu saraksts nr. 7 par 2024. g. jūliju; algu saraksts nr. 9 par 2024. g. septembri; rēķins ORC/24-108, 14.10.24.</p>
5.	<p>2023./2024. gada medību sezonas laikā ievāktā materiāla un datu analīze (demogrāfija, radniecība, barošanās, parazīti), un salīdzinājums ar līdzšinējās izpētes laikā iegūto materiālu.</p>	<p>2023./2024. gada medību sezonā ievākts un apstrādāts materiāls no 227 vilkiem jeb 76% no nomedītajiem. Materiāls precīzai vecuma noteikšanai bijis pieejams un vecums noteikts 119 vilkiem, neskaitot par gadu jaunākus indivīdus, kuru vecums bijis nosakāms pēc ārējām pazīmēm. Reproductīvie orgāni izmeklēti 66 vilku mātītēm. Ievākti 223 DNS paraugi, 82 kuņģu paraugi un 192 parazitoloģiskās izpētes paraugi.</p>	<p>Vidējais par gadu jaunāku dzīvnieku īpatsvars zināma vecuma indivīdu paraugkopā 2023./2024. gada medību sezonā bija 36,7%, kas ir zemākais rādītājs pēdējā desmitgadē. Par gadu jaunāko indivīdu vidū mātīšu attiecība pret tēviņiem pēdējā un četrās iepriekšējās sezonās bija zemāka par līdzšinējo vidējo vērtību. Vidējais auglības rādītājs pēc placentāro plankumu skaita bija 6,5, kas ir tuvs vidējam rādītājam (6,4) visā izpētes periodā. Reprodukcijas pazīmes konstatētas 52,2% pieaugušajām mātītēm, kas ir zemāk par vidējo rādītāju (67,4%). Galvenā vilku barība bija briežu dzimtas pārnadži (65,4%). Mazliet pieaudzis meža cūku īpatsvars (21,8%), salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem. Vilku diafragmas paraugu invadētība ar <i>Trichinella</i> ģints parazītiem ir 81%, ar intensitāti no 0,02 līdz 42,02 kāpuriem uz vienu gramu muskuļaudu. Priekšējās ekstremitātes muskuļaudu paraugu invadētība ir 59%, ar intensitāti no 0,02 līdz</p>	<p>Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skatīt pievienotajos dokumentos: algu saraksts nr. 1 par 2024. g. janvāri; algu saraksts nr. 2 par 2024. g. februāri; algu saraksts nr. 4 par 2024. g. aprīli; algu saraksts nr. 7 par 2024. g. jūliju; algu saraksts nr. 8 par 2024. g. augustu; rēķins RNT240135, 31.01.24.; rēķins RNT 240248, 29.02.24.; rēķins RNT241172, 30.09.24.</p>

			26,24 kāpuriem uz vienu gramu muskuļaudu.	
6.	Nodrošināt zinātniski izvērtētu informāciju VMD, komunikācijai ar sabiedrību, medību tiesību lietotājiem, lopkopībā nodarbinātiem lauksaimniekiem un datu apmaiņai ar pētnieciskā darba partneriem.	Analizētie dati un iegūtie rezultāti izmantoti pētījuma pārskata un vebināra VMD darbiniekiem sagatavošanā, kā arī starptautisku sadarbības projektu plānošanai nākotnē.	Pētījuma pārskats, vebinārs un tā prezentācijas fails VMD darbiniekiem.	Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skatīt pievienotajos dokumentos: algu saraksts nr. 2 par 2024. g. februāri; algu saraksts nr. 9 par 2024. g. septembri
7.	Aptaujas “Survey of attitudes towards large carnivores in Baltic countries” rezultātu tālāka analīze.	No 2022. gada maija līdz 2023. gada marta beigām trīs Baltijas valstīs norisinājās pētījuma “Survey of attitudes towards large carnivores in Baltic countries” aptaujas anketu izplatīšana sabiedrības un tās dažādo interešu grupu vidū attieksmes un viedokļu noskaidrošanai. Kā atsevišķas interešu grupas aptaujāti mednieki, lauksaimnieki un biškopji. Kopumā visās trīs valstīs aizpildītas 8521 aptaujas anketa. Latvijā anketas aizpildīja 3692 respondenti, veidojot 43,3% no kopējā respondentu skaita.	Turpinās paplašināta aptaujas datu analīze sadarbībā ar Igaunijas un Lietuvas kolēģiem, un ir sagatavots plāns zinātniskā raksta manuskriptam par galvenajiem aptaujas rezultātiem.	Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skatīt pievienotajos dokumentos: algu saraksts nr. 1 par 2024. g. janvāri;
8.	Informācijas apkopošana no ziņojumiem VMD par plēsēju uzbrukumiem mājdzīvniekiem, izvērtējot postījumu pārbaudes anketu aizpildīšanas kvalitāti, mājdzīvnieku turēšanas apstākļus un aizsardzības līdzekļu lietojumu.	Valsts meža dienestam 2023. gadā ziņots par 120 postījumiem, kurus nodarījuši vai iespējams nodarījuši vilki. DNS paraugi nodoti laboratorijai un izanalizēti 50 gadījumos.	DNS analīzes apstiprinājušas eksperta vērtējumu 95,7% gadījumu (no tiem 52,3% gadījumu eksperts norādījis, ka uzbrucēja suga (vilks) ir noskaidrota, bet 47,7% - ka uzbrucēja suga (vilks) ir iespējama). Vilku uzbrukumus, līdzīgi kā līdzšinējos gados, galvenokārt nokostas aitas (82,3%). Aizsardzības līdzekļu lietojums joprojām ir	Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skatīt pievienotajos dokumentos: algu saraksts nr. 9 par 2024. g. septembri

			neatbilstošs – 67,5% gadījumu aizsardzības līdzekļi nav bijuši vispār vai vērtējami kā neefektīvi, 2,5% gadījumu tie bijuši bojāti, 8,3 % - dzīvnieki turēti piesieti, 20,8% gadījumu apsekošanas anketās trūkst pilnīgas informācijas, lai novērtētu, vai pielietotie līdzekļi varētu būt uzskatāmi par efektīviem. Tikai vienā gadījumā (0,8%) preventīvie līdzekļi varētu būt bijuši efektīvi, taču to izmantošanā konstatētas nepilnības.	
9.	Informatīva materiāla sagatavošana VMD darbiniekiem par plēsēju uzbrukumu vietu apsekošanu, mājdzīvnieku aizsardzības metožu novērtēšanu un “Plēsēju uzbrukumu pārbaudes anketas” aizpildīšanu.	Šī gada 15. oktobrī novadīts vebinārs Valsts meža dienesta darbiniekiem par vilku nodarīto postījumu apsekošanu. Tajā apskatīta līdzšinējās postījumu gadījumu apsekošanas un anketu aizpildīšanas kvalitāte, sniegti ieteikumi, kā uzlabot ekspertīzes, ievākt DNS paraugus un citu nepieciešamo informāciju. Dalībnieki iepazīstināti ar postījumu vietās ievāktu DNS analīžu rezultātiem un pētījumiem, kuros izmantoti no postījumu apsekošanas anketām iegūtie dati. Sniegta informācija par aizsardzības līdzekļu lietošanu, to efektivitātes izvērtēšanu un ieteikumu sniegšanu mājlopu īpašniekiem par šo līdzekļu uzlabošanas iespējām.	Novadīts seminārs, dalībniekiem un virsmežniecībām izsūtīta semināra prezentācija. Prezentācijas fails pievienots projekta atskaitei.	Pētījumam paredzēto finanšu līdzekļu izlietojumu skatīt pievienotajos dokumentos: algu saraksts nr. 9 par 2024. g. septembri

5. Izmaiņas projekta īstenošanas gaitā

Norādiet izmaiņas (ja tādas radušās) starp projekta iesniegumā un projekta tāmē norādītajiem un faktiski īstenotajiem pasākumiem un finansējuma izlietojumu, paskaidrojot izmaiņu iemeslus.

Nr. p. k.	Izmaiņas projekta pasākumos un finansējuma izlietošanā	Izmaiņu iemesli	Izmaiņu sekas
-	-	-	-

6. Informācijas izplatīšanas veids un apjoms

Aprakstiet, kā tika izplatīta informācija par projektu un kāds bija tās apjoms.

* Informācija par projektu un projekta pārskats LVMI “Silava” mājaslapā www.silava.lv

* Raksts “Vilki un lāči – plēsoņas vai cilvēku sabiedrotie?” ar J. Ozoliņa komentāriem, Latvijas avīze, nr. 208 (7646).

* Zinātniskā publikācija: Suba, J., Kawata, Y., & Lindén, A. (2024). Local population dynamics of gray wolves *Canis lupus* and Eurasian lynx *Lynx lynx* exhibit consistency with intraspecific contest competition models. *Population Ecology*, 1–18. <https://doi.org/10.1002/1438-390X.12197>

* Dr. biol. Jurgis Šuba, LVMI “Silava” pētnieks, prezentējis vilku populācijas pētījumu rezultātus Zinātnieku nakts pasākumā Liepājā, Dabas mājā, Zinātnes un izglītības inovāciju centrā.

* Vebinārs VMD darbiniekiem par vilku nodarīto postījumu gadījumu apsekošanu un aizsardzības metožu izvērtēšanu.

Atbalsta saņēmējs

Jurgis Jansons

(vārds, uzvārds)

(paraksts*)

Z. v.

(datums*)

Pārskata sagatavotāja:

vārds, uzvārds

Agrita Žunna

tālruņa numurs

26476215

e-pasta adrese

agrita.zunna@silava.lv

Piezīme. * Dokumenta rekvizītus "paraksts" un "datums" neaizpilda, ja elektroniskais dokuments ir sagatavots atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu.